

FÅGLAR I SÖDRA VÄTTERBYGDEN 1 - 2016

Tidskrift utgiven av:

Jönköpings Fågelklubb

Lyckås 15, 561 92 Huskvarna

Hemsida:

www.jonkopingsfagelklubb.se

Styrelse i Jönköpings Fågelklubb

Ordförande:

Leif Jansson, tel. 070-625 80 43

e-post leif036@gmail.com

Sekreterare:

Leif Thörne, tel. 076-803 22 11

e-post leif.k.thorne@gmail.com

Kassör och medlemsregister:

Jan Blomqvist, tel. 070-645 33 95

e-post jan.blomqvist68@gmail.com

Övriga:

Andreas Joakimson, tel. 073-3814911

e-post andreas@ungtro.com

Olof Karlsson, tel. 070-551 53 87

e-post ollekarlsson44@gmail.com

Ingemar Öjhage, 036-92445

e-post ingemar.ojhage@mia.se

Fredrik Litsgård tel: 076-175 03 04

e-post fredrik@ecocom.se

Barbro Falk tel: 070-892 78 11

e-post falk.barbro@telia.com

Karin Enquist tel: 072-522 45 55

e-post karin.enquist@hotmail.com

Jönköpings Fågelklubb är en ideell förening med ett övergripande mål att främja kunskapen om fågelfaunan och skyddet av dess livsmiljöer i södra Vätterbygden.

Klubben är ansluten till Sveriges Ornitologiska Förening BirdLife Sverige och samarbetar med Studieförbundet.

Klubben förverkligar detta genom att:

- * anordna sammankomster, exkursioner och kurser
- * verka för att, hos allmänheten, väcka och underhålla intresse för fågelfaunan och fåglarnas livsbetingelser.
- * arbeta med ornitologiska undersökningar och dokumentation av fågelfaunan.
- * bistå myndigheter, organisationer och enskilda i ornitologiska frågor.
- * sprida information till medlemmar och allmänheten om fåglar och deras livs miljöer.

Klubbens verksamhetsområde omfattar Jönköping, Habo och Mullsjö kommun.

Medlemsavgifter 2016:

Ungdom t.o.m. 25 år 100:-

Äldre än 25 år 150:-

Hela familjen 200:-

Insättes på Jönköpings Fågelklubbs bankgiro 5253-4757, glöm inte att ange avsändare.

Omslagsbild framsida: Fiskgjuse, foto: Per-erik Svahn

Fiskgjuseinventering 2016

Det kommer rapporter från flera håll att fiskgjusen går tillbaka. I Kronobergs län har t.ex. fiskgjusen gått tillbaka från 175 par 2001 till 66 par 2013, en minskning med två tredjedelar. Vi vet inte riktigt hur det står till med fiskgjuse i vårt verksamhetsområde eftersom vi inte gjort några systematiska inventeringar av arten på länge.

Under 2016 har styrelsen därför bestämt att vi ska genomföra en inventering av fiskgjuse inom Habo, Jönköping och Mullsjö kommuner. Vi kommer att i stort sett ha samma inventeringsmetodik som användes då fiskgjuse var riskinventeringsart 2013.

Vi kommer under våren att kalla till ett uppstartsmöte då vi går igenom inventeringsmetodiken, där man i princip gör minst två besök vid en misstänkt häckningsplats, och mobiliserar oss inför att kartlägga häckningssituationen för fiskgjuse i våra trakter.

Om du vill hjälpa till med inventeringsarbetet får du gärna kontakta Jan Blomqvist (0706-453395) eller Björn Merckell (0702-456952) som håller ihop inventeringen.

Erstadkärrets naturreservat under 2015.

Tillsammans med Länsstyrelsen, markägare och bosatta grannar till kärret har Jönköpings fågelklubb under 2015 vid några tillfällen träffats för att fundera över olika metoder att arbeta tillsammans med Erstadkärrets framtid. Nedanstående huvudpunkter ger en viss översikt över vad som hänt under 2015.

Gemensamma åtgärder i kärret

Gemensamt har vi kunnat komma överens om hur vi skulle arbeta med vattennivån i kärret. Vi har därför från och med maj 2015 med sakkunnig hjälp¹ kunnat hålla vattennivån vid en för oss helt acceptabel nivå. Den höga vattennivån från vinterns och vårens nederbörd kunde i maj därför sänkas till en för häckning gynnsam nivå.

För 2015 gjordes sänkningen dock aningen för sent för skratmäsarnas del, vilka redan hade påbörjat sin häckning i den för äggläggning väl blöta vassen.

Länsstyrelsen bidrog också med en flotte, vilken i maj lades nära den västra vassen i hopp om att det skulle kunna bli en viss hjälp för mäsarna. Nu blev det inte så. Tre till fem par

skratmäsar lade om sina kullar på flotten, och lyckades få fram endast ett fåtal ungar, vilkas öde blev tveksamt. Dock kommer flera flottor att läggas ut till framför allt skratmäsarnas hjälp. Vi kommer med tiden att bli duktigare på att få fram en bra vattennivå i kärret. Mätning av vattennivån från den i vattnet uppsatt mätpälen (pegeln) har därmed upphört.

Häckningar i kärret, ruggning för gäss

Skratmäsarnas häckning misslyckades också i år liksom året före, eftersom de från början lade sina ägg i den mycket blöta västra vassen. Ruvningen kom så småningom att upphöra och endast ett fåtal ungar kom fram. Skratmäsar häckar också vid några enskilda platser runt ön och dessa häckningar har varit mera lyckosamma.

¹ Det är Östen Johansson, (markägare och bosatt på ön) som arbetat med vattennivån m.m.

Övriga arter som häckat i kärret eller dess omedelbara närhet är gräsand (3-6 kullar), snatterand (1 kull), skedand (1 kull), sothöna (2 kullar som troligen helt förintades), småskrake (1-2 kullar), storskrake (1-2 kullar), knipa (1 kull), rödbena (1-2 kullar), strandskata (osäkert men troligen 1 kull), tofsvipa (1-2 kullar) och mindre strandpipare (osäkert men troligen 1 kull). Andkullarna har vid behov skickligt och väl hållits i vassarna av sina föräldrar, väl skyddade från predatorer.

Både stor- och småskrakhonor med kullar försöker, som vanligt, så fort som möjligt att lämna kärret med sina ungar. Det är då svårt att ha uppsikt över dem och deras fortsatta öden. Övriga häckningar har kunnat fotograferas och rapporterats in på Artportalen.

Gravänderna häckar inte vid kärret utan kommer in med sina kullar till kärret och har troligtvis haft 5-10 kullar under 2015, en del tidigt brandskattade under vandringen med ungarna till kärret. Som mest sågs i år upp till 25 gravandungar. Gravand har också häckat vid reningsverket på Visingsö, där 14 ungar blev flygfärdiga.

Upp till 500-700 kanadagäss, 75 vitkindade gäss och upp till 75 olika hybrider har under juni-juli för tredje året i rad ruggat i kärret och dess närhet, vilket skapat en hel del intresse från besökare, turister m.fl. Av hybriderna är majoriteten kanada-vitkindad gås.

Flyttfåglar, sträck

Vattennivån i kärret visade sig så småningom vara ypperlig för sträckande vadare, vilket mycket väl visade sig i antal observationer. En lång och bred vadar-bank med gott om plats gav goda observationer av vadare att beskåda. Vadarsträcket kom i år ganska tidigt, vilket

delvis berodde på sen snösmältning i norr och misslyckade häckningar. Tidiga observationer av exempelvis små-och-myrspov, kust- och svartsnäppa var överraskande. Den totala mängden rastande vadare har varit stor.

Dvärgmäsar samt silver- och fisktärnor har även i år kommit i ökande antal dag för dag och stannat flera dagar i juni-juli och i slutet av perioden också med årsungar. Ganska snart efter det att deras årsungar kommit till kärret så fortsätter de sin flyttning söderut. Det återstår att se var deras egentliga häckplatser finns.

Övrigt om observationer i Erstadkärret från 2015 kommer i klubbens årsrapport för 2015 och kan även återfinnas i Artportalen.

Det är nu redan december och vinterns övervintrande fåglar med fjällvråkar i spetsen har visat sig till de numerärer vi är vana vid.

Övrigt

Hundar och katter har varit ett mindre problem detta år. Det har inte setts någon räv vid kärret i år, trots att det funnit en räv kring norra delen av ön. Mink förekommer för närvarande inte på ön. Kråkfågel hör till kärrets fauna och häckar i dess närhet.

Länsstyrelsen har lovat att sätta upp nya skyltar runt naturreservatet. De meddelar också att det är mycket svårt att förlänga skyddstiden för kärret generellt sett. Fågelklubben anser att tillträdesförbud 1.4-15.7 är alltför kort tid. Ett sådant ändringsförslag för ett naturreservat måste gå ända upp till beslut i högsta instans i riket för att kunna ändras. Likaledes är det mycket svårt att ändra på möjligheterna till jakt och not-dragande efter nors som från början har varit med i kärrets handlingsplan. Jakten sker numera inte så ofta, men vi tycker att den inte hör hemma i ett reservat. Sista ordet är inte sagt under denna punkt.

Erstadkärret har också använts för guidning, artrace, vadarhelg för och av olika grupper av skådare. Olika andra aktiviteter med fågelskådning som motto samt en skördehelg i september har också funnits med i arbetet. Avslutningsvis hoppas vi att den befintliga flottan och nya flottar plus uppväxande vass får en positiv effekt på skrattmåsarnas häckningsresultat 2016. Skrattmåsarna är mycket viktiga för Erstadkärrets framtid.

Framtiden

Förslag och tankar finns hos Länsstyrelsen rörande Erstadkärrets framtida utveckling, skepnad och karaktär. Vi återkommer till detta.

Visingsö den 15 december 2015

Rüdiger Kasche

*Råkor finns hela året på Visingsö, vilket också är den enda häckningsplatsen inom verksamhetsområdet.
Foto: Rüdiger Kasche*

Vinterfågelräkning 2016

Det är nu mitt i vintern och vi har känt av både full vinter och nästan lite av vår, så här långt. De som matar fåglar under vintern har nog fått besök av en rad olika fågelarter av varierande antal. Under helgen 29 januari till 1 februari (fredag till måndag för att ge möjlighet även för skolor och arbetsplatser att delta)

genomfördes den traditionsenliga vinterfågelräkningen i SOF:s regi. Det var elfte året i rad som svenska folket räknade fåglar vid sina fågelbord. Håll utkik efter resultatet av vinterfågelräkningen på SOF:s hemsida (www.sofnet.org).

Talgoxe är den vanligaste gästen vid våra fågelbord vintertid. Foto: Rüdiger Kasche

Fågelkursioner med fågelklubben under 2015

Jönköpings Fågelklubb har under 2015 haft en rad olika aktiviteter. Nedan följer ett axplock av de aktiviteter som klubben genomfört under året och som har återrapporterats på vår hemsida.

Västkustresan 6 januari

Det var 11 personer som åntrade en minibuss och en personbil i arla morgonstund. Västkusten i all ära men inga speciella rariteter hade rapporterats från Halland så därför tog vi det radikala steget att besöka Bjärehalvön denna Trettondedag jul. Första stoppet var Påarps mal vid Torekov där vi alla kunde se svartanden. Vi letade även febrilt efter vattenpiplärkan som skulle finnas där utan att kunna fastställa någon av de många piplärkorna som flög omkring i området

till en vattenpiplärka. Fortsatte sedan till Lervik, Vejbystrand för att konstatera att den enda vita måsen som fanns i området var en vittrut. Vidare till Torekov och tittade ut till Svarteskär där vi kunde se minst 3 toppskarv. I hamnen låg en gråhakedopping. Efter en lite blåsigt och kylslagen dag vände vi hem värmda av dagen observationer.

Leif Thörne och Leif Jansson

Vinterfågelvandring i stan 25 januari

I söndags var det dags för "Vinterfågelvandring i stan" igen, en tradition sedan många år som ger alla intresserade chans att upptäcka vilka fåglar som finns i Jönköping en vanlig januaridag. Vi var 32 personer, den yngste 8 år och den äldsta 70+, som med Peter Berglin som guide vandrade från Liljeholmen, fortsatte utmed Rocksjön och vidare till Munksjöns norra del, en utflykt på ca 3 timmar. I Liljeholmskanalen visade smådoppingen snällt upp sig, ute på Rocksjön låg en stor flock storskrakar, gråtrutar och salskrake, i buskarna varnade rödhake och gärdsmyg när vi gick förbi, och ett par korpar flög över våra huvuden. Från promenaden utmed Munksjön kikade vi in mot reningsverkets domäner och hittade två försärlor som sprang bland betongen. Vid bron lite längre bort kunde alla beskåda rörhönor på nära håll. Bland höjdpunkterna var naturligtvis också fikat vid Bauers brygga.

Totalt noterade vid 32 arter. Vilka? OK, här kommer de: Blåmes, entita, fasan, fiskmås, försärla, gråsiska, gråsparv, gråtrut, gräsand, grönfink, grönsiska, gärdsmyg, häger, kaja, knipa, knölsvan, koltrast, korp, kråka, nötväcka, pilfink, rödhake, rörhöna, salskrake, skata, sothöna, smådopping, storskarv, storskrake, talgoxe, tamduva och vigg.

Margareta Andermo

Sträckskådning vid Ostkusten 28 mars

Wilken dag vi hade, vi som deltog i klubbens Ostkustresa under Blommans ledning den 28 mars!

I stället för Revsudden blev det Stora Rör på Ölandssidan, ett bra val. Strålände sol, måttlig vind, möten med kända och okända skådare. Och ejder – om än inte så många. Ca 1 700 sträckte förbi medan vi stod där. Bra tyckte jag, som skådade ejdersträck för första gången. Men den siffran fick jag perspektiv på när det från samma ställe rapporterades 17.000 ejdrar på två timmardagen därefter. Så kan det vara.

Blåsand, sjöorre, svärta och vitkindad gås var några övriga arter vi noterade.

På vägen till Beijersvik kretsade dagens första röda glada över oss. Från tornet såg vi skårfläckor i mängd, kärrensåpor och strandpipare sprang över sankmarken, sånglärkor sjöng och sävsparven likaså.

Då kom larmet om blåstjært i Ottenbylund! Snabb ihoppackning och mot bussen – men vi hann med att ta en noggrann titt på kattugglan som satt i en tall vid parkeringsplatsen, stor och vacker. Blåstjärten, eller tajgablastjært som den numer heter, var en rörlig bekantskap. Hon fick oss och åtskilliga andra att ta oss i en vid cirkel över stock och sten och genom buskar och snår. Men det gav utdelning. Plötsligt satt hon där, fullt synlig på en murken stam, knockte på stjärten, visade upp sig i all sin diskreta skönhet. Så for hon vidare, in i buskagen, bort mot stenmuren, tillbaka till stammen, det blå på stjärten blixtrade till emellanåt. Rätt vad det var fick hon sällskap av en brandkronad kungsfågel, inte dumt det heller! Många suckar av välbehag hördes.

Återstod praktejder. Vi for till Västerstadsviken och spanade. Jo, ejder sträckte, men utan det vi önskade oss. Roligast där var nog gråhakedoppingen – och sedan var det dags för hemfärd. När vi åkt knappt fem minuter kom larm om praktejder från Västerstadsviken. – Har vi tur kanske vi ser den från Mörbylånga hamn, menade reseledaren och rattade bussen dit. Men nej, ingen praktejder denna gång. Däremot havsörnar som parade sig en bit ut.

68 arter prickade vi in under dagen. Trötta och nöjda var vi hemma ca 18.00. Nästa år åker vi igen – och då blir det praktejder!

Margareta Andermo

*Ejdersträcket genom Kalmarsund kan vissa år vara en oerhört mäktig upplevelse.
Foto: Jan Blomqvist*

Ornitologerna och ormgruppen

(exkursionsrapport från Kvismaren 10-11/4 2015)

Med solen kom värmen och lyfte undan den så kyliga förmiddagsdimman. På åkrarna vid Kvismaren trumpetade tranorna. I luften spelade sånglärkor och ute i vattnet simmade mängder med gäss, änder och doppingar. Men åtta skådare från Jönköping gav tillfälligt fullkomligt sjutton i fåglarna. Vi var istället fullt upptagna med att titta på hundratals kopulerande kräldjur.

Platsen heter Öby kulle, ligger i kanten av fågelsjön Kvismaren och är resterna av ett gammalt grustag från bygget av en smalspårsjärnväg. De kvarlämnade stora stenblocken och stenskravlet har blivit ett fantastiskt tillhåll för snok och huggorm. I solgasset på våren ägnar sig de hundratals snokarna helt ogenerat och orädda åt ormgruppen i ordets rätta bemärkelse. Men de kärlekskranka snokarna var bara en av flera höjdpunkter på vår klubbresa till fågelsjön Kvismaren 10-11 april.

Redan på vägen upp under fredagskvällen hängde vi in en flock betande fjällgäss och spelande rödspovar vid sjön Roxens strand väster om Linköping. Under kvällens planeringsmöte på Kvismarens fågelstation, där vi övernattade, hördes en kattuggla hoa utanför köksfönstret. Fågelstationens rekordhöga och aningen svajande våningssångar var också en upplevelse.

Guidade av fågelstationens biträdande ringmärkningschef Magnus Friberg gav vi oss på lördagsmorgonen först ut på framgångsrik jakt efter en rödhalsad gås som betade ihop med hundratals bläsgäss på ängarna vid Sjölunda. I flocken fanns också ett antal spetsbergsgäss och några vitkindade gäss. Medan våra lungor fylldes med morgonluft var det tvärtom med minibussens ena bakhjul. Tack och lov kom en bilbärgare till undsättning och fixade pypunkten så att vi kunde fortsätta färden mot Kvismare kanal.

I Lötentornet hade vi tranerop och gåskackel i ryggen när vi kryssade Kvismarens för säsongens första fjällgäs. Det var både häftigt och ovant att se hur den simmade med framtung kropp och med stjärten högt som en rörhöna på vattnet. För att inte tala om hur den mycket kaxigt/aggressivt höll undan några alltför närgångna grågäss.

Såväl gråhake- som svarthake- och skäggdoppingar fanns på plats. Stjärtänder, bläsänder, snatteränder, salskrakar, enkelbeckasiner och en ensam skogssnäppa och flera andra arter trillade också in på krysslistan och i fjärran flög ett par av bruna kärrhöken över vassarna.

Många av den gamle fågelskådarnestorn Erik Rosenbergs klassiska beskrivningar av fåglars utseende, läten och beteenden bygger på hans egna upplevelser i och vid Kvismaren söder om Örebro och vid Oset som ligger vid Svartåns utlopp i Hjälmaren öster om stan. I sin bok Oset och Kvismaren beskriver Mäster Erik bl.a. livfullt hur han i jakten på en undflyende rördrom upptäckte att han vadat så långt ut att han stod med vattnet upp till brösthöjd... Vårt besök vid Oset blev inte fullt lika äventyrligt. Vi var nämligen så dästa av de pizzor vi stoppat i oss till lunch att en promenad ut till Ekbackens utsiktsplats fick räcka. Där kunde vi å andra sidan skåda bekvämt ut över ett gigantiskt våtmarksområde med en hel del gäss, änder, doppingar och enstaka tidiga vadare.

Det fina i kråksången är att Oset både är en fantastisk fågellokal och ett mycket populärt friluftsområde. Örebroborna utnyttjar Oset för familjepromenader, utflykter, löprundor, cykling och andra aktiviteter. På hemvägen lyckades vi vid infarten mot Vadstena fylla på lista med tamduva och råka och i Vadstena småbåtshamn hittade vi en

Rocksjövandringar i maj

Under maj månad anordnades tisdagsvandringar vid Rocksjön. Det brukar vara uppskattade vandringar bland allmänheten. Den 5 maj öste regnet ner och det vara bara två tappra skådare som tog en fågelpromenad i regnet och såg bl.a. några ladusvalor, ett par skorskarvar, en rörhöna och en gransångare.

Den 12 maj var också regnig och liksom föregående vecka var det bara två personer som dök upp. Även denna dag var det gott om svalor som drog tätt över sjön på jakt efter insekter. En kniphona med åtta ungar stod för det gulliga och närkontakt med en smälom stod för det mer häftiga, annars var det rätt tyst med fågelsång.

efterlängtat vittrut på Vätterns vattenyta.

Några mil ytterligare söderut mot Jönköping passade vi på att svänga in mot Hångerlandet på Täckerns norrsida för att på siktbart håll studera en stor flock av sädgäss av rasen Rossicus, en tundrahäckare med mörkare halsar och mindre gult på näbbarna än rasen Fabalis.

När reseledare Peter Berglin slutligen svängde in bussen på On Off-parkeringen vid A6 kunde vi summera sammanlagt 77 exkursionskruss. Ett gott kryssresultat men framför allt är det väldigt givande att åka på utflykt tillsammans med trevliga skådarvänner.

Ytterligare en tanke maler vidare i mitt huvud. Tänk om Jönköpings politiker hade varit lika naturmedvetna som Örebros och inte låtit stadsplanerare och exploatörer fylla igen och torrlägga våra stadsnära våtmarker. Då hade Rocksjön och Rocksjäkärret kunnat vara ett lika häftigt och nära rekreationsområde för både fåglar och människor som Oset utanför Örebro är.

Lennart Broman

Veckan efter, 19 maj, var det härligt försommarväder som de 18 deltagarna kunde njuta av. Sångarna var i full gång och deltagarna hade fina möjligheter att lyssna på rör- och sävsångare, gransångare och en del andra sångare. En grupp fick glädjen av att se en brun kärrhök medan den andra gruppen såg en tornfalk.

Till den sista Rocksjövandringen kom 10 personer. Kvällen började med regn men slutade i solsken. Kvällen bjöd bl.a. på en fin uppvisning av fisktärna, en familj grågås, en sjungande gransångare och karaktärsfåglaorna rör- och sävsångare. Kvällens överraskning var den kärrsångare som sjöng nära och flitigt vid södra fågeltornet.

*Sævsångare är en karaktärsfågel för Rocksjön och dess omgivningar.
Foto: Jan Blomquist*

Rapport från Ådornas kvällsutflykt till Aneby 7 maj

Sju ådor mötte upp för att följa med till Aneby. Vi stannade till vid Veda våtmark, Lekeryd. Där fick vi en rejäl regnskur över oss. Men regnet blåste snabbt förbi. Vi såg bl.a. svarthakedoppingar, årtor, blåsänder och en tornfalk. Vi fortsatte till Aneby och stannade vid södra änden av Ralången. Där såg vi ett fiskgusepar fint och brun kärnhök. Tyvärr hade skytteklubben övning och skottsalvorna avlöste varandra. Inte bästa förutsättningar för fågelskådning! Vi beslöt att åka norrut för att komma från oljudet. Vi åkte till Nobybron över Noån. Där såg vi drillsnäppa och spillning från utter. Medan vi stod där kom en man vandrande. Det visade sig vara en fågelskådare från trakten. Han tyckte att vi skulle åka till Deglaberget, som låg en liten bit norrut. Vi åkte dit och det visade sig vara en jättefin fågellokal. En utsiktsplats över vidsträckt vass längs Noån och utsikt över södra änden av Noen. Vi hörde rördrom tuta, vattenrall grymta och sævsångare och rörsångare sjunga. Vi såg och hörde storlommen ropa. Fiskguse och Brun kärnhök flög över vassen. Sedan började det mörkna och vi åkte hem nöjda med vår utflykt.

Barbro Falk

Exkursion öster om Habo 7 juni

Elva personer dök upp denna molniga och lite blåsiga junimorgon för att vandra och skåda fågel strax öster om Habo tätort och väg 195. Som vanligt utgick vi under Sven V:s ledning från parkeringen vid Stora Kärrs bokskog. Efter bokskogen fortsatte vi liksom förra året till Sjögarp där vi tog stigen öster om villaområdet norrut vidare till Munkaskogsgården där vi intog innehållet i våra medhavda matsäckar (egentligen ryggsäckar). Därifrån fortsatte vi vandringen på den så kallade Pilgrimsleden till Habo dagvattendamm varifrån vi tog vägen genom granskogen tillbaka till naturreservatet Stora Kärrs bokskog. På grund av det blåsiga vädret var det svårt att höra fågellåten några längre sträckor och det blev nog därför lite färre arter än vanligt, men vi fick ändå ihop cirka 40 fågelarter totalt.

En mindre flugsnappare som nog kan sägas vara den största rariteten man kan få se eller mest höra i området hade rapporterats under 2 dagar för några veckor sedan i bokskogen, men hade nu troligen dragit vidare tyvärr. Bland de arter vi fick se och höra kan nämnas sjungande grönsångare på nära håll, en i vinden ryttlande ormråk, minst ett trettiotal födosökande tornseglare, hämpling,

buskkvätta, förbiflygande stenknäckar och en törnskatehanne som snällt visade upp sig. Krickhonan med 8 ungar i dagvattendamen var också kul att få se. Väl mött igen nästa år!

Anders Åhlund

Sträckräkning vid Vista kulle 19 september

Dagens sträckräkning vid Vista kulle går väl inte direkt till historien som den mest fågeltäta och skådartäta eventet under året. Totalt var vi sju personer som under drygt 4 timmar lyckades plocka ihop drygt 250 fåglar av 25 arter (ca 1 fågel per minut). Det var klart till halvklart väder och måttlig SV vind (6-9 m/s). Roligaste obsarna var sjungande bofink, fem ormvräkar som länge låg och lekte mot vinden över Vista kulle, mindre hackspett, ett par steglits och totalt 36 korpar.

Björn Merzell

Sjöfåglar vid Vidablick 26 september

Vi hade en fin morgon i Vidablick där 19 personer kom lite i omgångar. Klart till halvklart och en svag vind från V som frampå dagen ökade lite och vred mot NV. Ganska lugnt med sträcket men vi plockade ihop totalt 39 arter. Det som var mest spännande var 29 prutgäss, 2 kustlabbar på lite håll, 1 gammal havsörn, 1 hona av blåhök och 1 stenfalk. 2 kungsfiskare flög fram och tillbaka några gånger nedanför oss. Stämningen var god och de flesta verkade ändå nöjda och belättna.

Håkan Ydregården

Rapport från Ådornas Ölandsresa 16-18 oktober.

Vi var sju kvinnor som åkte iväg till Öland fredag eftermiddag. Framme på vandrarhemmet i Åhs åt vi en god knytkalamåltid och planerade morgondagens aktiviteter. Lördagen ägnade vi åt olika lokaler på östra sidan av ön i mildt höstväder. Vi hade bra support via SMS från Blomma. Första stoppet gav en fin obs på kungsfågelsångare efter ungefär en timmes spanande vid Torngård.

Vi letade sedan förgäves efter en tajgasångare i Råbäcksdungen. En brandkronad kungsfågel såg vi fint vid Hulterstad. Efter att ha burit våra tubkikare en kilometer, såg vi en dvärgsparv på fem meters håll, söder om Skärlövs hamn. Den var så nära att den var svår att få in i handkikaren. Efter besök på Naturbokhandeln och sen lunch på Stenhusa åkte vi ner till Stenåsabadet. Där höll en bergstajgasångare till högt upp i en pil, dock svår att få en bra obs på. Kvällen ägnade vi åt att äta resterna från fredagen och till att planera nästa års program för Ådorna.

Söndagen höll vi till på Ottenbyområdet. Vi började i södra lunden där vi från tornet bl.a. såg havsörn, varfågel, fjällvråk och blå kärnhök bland mängder av kungsfåglar och rödhakar. Vi hade bokat guidning på fågelstationen 11.00 men vi hade prickat in säsongens hittills största fångstdag så vi fick vänta en timme. Över 1 000 fåglar ringmärktes varav över 500 rödhakar. Vi fick börja med att hjälpa till att klappa in fåglar i Helgolandsfällan och sedan följa med in och se på när de ringmärktes. En dvärgbeckasin hade setts i Pölen vid gömslet. Den ville inte visa sig för oss. Inte förrän vid tredje försöket fick vi syn på den. En man som sett den och en enkelbeckasin berättade livfullt om skillnaderna i deras födosök. Enkelbeckasinen rörde bara på huvudet medan dvärgbeckasinen pumpade med hela kroppen. Plötsligt upptäckte vi en beckasin som pumpade med kroppen. Trots att vi inte såg näbben var vi säkra på att det var den! Det var mycket fågel på udden och i vattnet. Vi såg bl.a. svart röstjärt, mindre sångsvan, snatterand, skedand och pilgrimsfalk. När vi på eftermiddagen vände hemåt var vi alla nöjda och alla hade fått nya kryss!

Barbro Falk

Kalmar OF segrade i Allhelgonarallyt i Småland

Artrallyt i Småland avgjordes traditionsenligt under allhelgonabelgen 31 okt-1 nov. Disigt väder med dimma i inlandet höll ner siffrorna och höll kanske också en del skådare hemma. Artrallyt är en uppskattad programpunkt under hösten och har blivit ett effektivt sätt att rota fram intressanta fågelarter i ett stort landskap.

Marina arter bidrog till Kalmars seger

När artlistorna nu räknats samman kan vi konstatera att Kalmar OF står som överlägsen segrare på 119 arter, där en stark lista av marina arter bidrog till segern. Kalmar är tillbaka i topp och vi lyfter på hatten! Tjust OF gör en stark insats och blir lite överraskande tvåa på 109 arter, medan fjolårsvinnaren Jönköpings FK blir trea på 107 arter.

260 skådare i 20 klubbar

Förutsättningarna i de inre delarna av Småland var sämre än vid kusten, med dis och på vissa håll ihållande dimma under delar av helgen. Det varma vädret bidrog dock till att det hittades mycket fågel överallt, och många arter som normalt är försvunna från Småland fanns nu kvar. Nästan samtliga låg en bra bit under sina tidigare högsta noteringar. Det disiga vädret kan på vissa håll också bidragit till att vi var något färre än normalt med 260 skådare, men det är kul att hela 20 lag/klubbar ställer upp. Även i år ställde skådarna i Vimmerby upp med ett eget lag, och slutade på en fin sjundeplats.

Relativt lång artlista

Flera arter som normalt sett har lämnat Småland i början av november och är svåra att få in på rallylistan, fanns nu representerade hos flera lag. Dit hör bl a trana, trädlärka, sädesärta, försärta, svart rödstjärt, svarthätta och gransångare. Däremot var det svårare att hitta vinterarter som mindre sångsvan, salskrake, blå kärrhöök, strömstare, snösiska, vinterhämpling, lappsparrv och snösparrv. Preliminärt sågs 149 arter i Småland under helgen, vilket skall jämföras mot fjolårets rekordsiffra på hela 160 arter.

På artlistan hittar vi överraskningar som pilgrimsfalk, tretåig mås och sillgrissla och jorduggla i Kalmar. Vitnäbbad islom och tretåig mås i Tjust. Smålom, kungsörn, tretåig hackspett och snösiska i Jönköping.

Svarthakedopping, skärnsnäppa, tobisgrissla, pärluggla och berglärka i Oskarshamn. Stjärtand, röd glada, stenfalk och skägges i Ljungby. Storlom trana och berguv i Växjö. Spetsbergsgås, järpe, stenfalk och svart rödstjärt i Hultsfred. Skedand, smådopping och gransångare i Vimmerby. Svarthakedopping var ny rallyart hos Högländsklubbarna och här sågs även alfågel och kungsfiskare. I Västbo var svart rödstjärt ny rallyart och här sågs även skägges. Värnamo hade spetsbergsgås och svarthätta. Tingsryd noterade blåhöök, stenfalk och nötkräka. Skillingaryd/Vaggeryd fick in trana och en mycket sen drillsnäppa. Hos Nässjö noterades vi mindre sångsvan och mindre hackspett. Nybro/Emmaboda hade svärta, kungsörn och räka. Markaryd rapporterar röd glada, sothöna och svart rödstjärt. Vetlanda hade storlom och svarthakedopping och slutligen hade Uppvidinge småskrake och mindre hackspett.

Slutresultat 2015

1. Kalmar OF, 119 arter
2. Tjust OF, 109 arter
3. Jönköpings FK, 107 arter
4. Oskarshamnsbygdens FK, 101 arter
5. Ljungby FK, 99 arter
5. Växjö FK, 99 arter
7. FK Hultsfred, 97 arter
7. Vimmerby, 97 arter
9. Aneby/Eksjö/Tranås, 95 arter
10. Västbo FK, 92 arter
11. Tingsryd, 88 arter
12. Skillingaryd/Vaggeryds OF, 86 arter
13. Värnamo FK, 81 arter
14. Nässjö OK, 71 arter
15. Nybro/Emmaboda FK, 70 arter
15. Markaryd FK, 70 arter
17. Vetlanda OK, 69 arter
18. Uppvidinge FK, 63 arter

Bra jobbat smålänningar, nästa år kör vi igen!

Ronny Johansson

Kronobergs Ornitologiska Förening

*Sparvhök kan emellanåt göra besök vid våra fågelbord, dock inte för att äta fågelfrön.
Foto: Rüdiger Kasche*

Sett i södra Vätterbygden 1 november – 20 december

Spetsbergsgås rastade med 2 ex på Visingsö 9.12.

Vitkindad gås har rastat på Visingsö 1-21.11, som mest 1500 ex 20.11. Dessutom sträckte 60 ex mot S vid Abisko 3.11, 23 ex mot S vid Vidablick 14.11 och 1200 ex mot S 20.11. Samma dag såg även 7 ex mot S över Sjöakra, Bankeryd, 100 ex mot S förbi Bymarken och 200 ex mot SO vid Talavid.

Bläsand(dec) 1 ex Hamnen Visingsö 20.12.

Snatterand 1 hane rastade i Veda mätmark 5.11 och 1 ex sträckte mot S vid Vidablick 21.11.

Brunand(dec) 1-2 ex rastade i Visingsö hamn 4-20.12 och 4 ex rastade vid Landsjön 12.12.

Bergand 2 ex sträckte mot S vid Vidablick 21.11 och 1 ex rastade i Bosgårdsviken, Landsjön 24.11.

Svärta 5 ex rastade utanför Abisko 8.11, 1 ex sträckte förbi Vidablick 14.11 och 1 hona sågs vid Talavid 18-21.11.

Sjööorre(dec)1 ex Talavid 18.12.

Järpe 1 ex Råbyskogens naturreservat 1.11 2 ex Råbyskogens naturreservat 15.11.

Tjäder 1 par vid Grimsö Dumme mosse 1.11 och 1 hona Svarteskogen Mullsjö 17.12.

Rapphöna 1 ex Visingsö 14.11.

Storlom(dec) 6 ex sträckte mot S vid Vidablick 13.12 och 1 ex Centralstationen Jönköping 16.12.

Smådopping 1 ex Rocksjön 2.11, 1-2 ex Liljeholmskanalen 11.11-20.12.

Svarthakedopping 2 ex Norra udden, Visingsö 7.12 och 2 ex Rönäs brygga, Visingsö 15.12 och 1 ex Norra udden Visingsö 19.12.

Havsörn har setts vid 23 tillfällen från flera platser under perioden. Sedd från Abisko, Flaskebobacken, Gränna, Landsjön, Löfstugeberget Habo, Munkaskog Habo, Sannaviken, Stensjön, Stråken Mullsjö, Vidablick och flera platser på Visingsö.

Blå kärnhök (dec) 1-3 ex har sett på Visingsö 5-20.12.

Ormvråk (dec) upp till 7 ex på Visingsö 5-20.12, 1 ex Tranebo 7.12, 1 ex Margretholm Mullsjö 7.12, 1 ex Gisebo 11.12, 2 ex Tovrida 12.12.

Fjällvråk (dec) upp till 7 ex på Visingsö 5-20.12, 1 ex Gränna 13.12 och 19.12.

Kungsörn 1 ex stationär Tranebo 2.11-13.12, 1 ex Ryfors, Mullsjö 11.11, 1 ex Landsjön 14.11, 1 ex Gigeryd 20.11.

Pilgrimsfalk sedd med 1 ex vid flera tillfällen på Visingsö 2.11-16.12, 1 ex Västanå naturreservat 29.11.

Rörhöna 1-2 ex Rocksjön 3.11-17.12, 1-3 ex Munksjön 1.11-20.12, 1 ex Veda våtmark 11-14.11, 1 ex P-platsen vid Hallby 24.11 och 1 ex Oset Huskvarna 18.12.

Trana 1 ex Bjurbäck, Mullsjö 1.11, 1 ex Habblahester, Mullsjö 20.11, 1 ex Ryfors, Mullsjö 22.11 och 10.12 och 2 ex passerade förbi Rustorp 14.12.

Dvärgbeckasin 1 ex stöttes i vasskanten vid Landsjön 1-7.11.

Enkelbeckasin 2 ex i vasskanten vid Landsjön 7.11 och 1 ex 12.12.

Morkulla 1 ex Ekskogen Visingsö 12.11.

Bredstjärtad-/kustlabb 1 ex sågs vid Vidablick 8.11.

Turkduva har setts vid Barnarp, Vättersnäs, Rosenlund, Huskvarna och Bymarken 1.11-18.12.

Berguv 1 ex sågs vid Racksjön 10.11.

Sparvuggla 1 ex Ryfors, Mullsjö 15.11 och 1 ex som fångats av katt men piggade till efter ett tag, Bjurbäck, Mullsjö 1.12.

Jorduggla 1 ex Borgaviken Visingsö 2.11, 1 ex Rökinge, Visingsö 9.11 och 27.11 samt 1 ex Torp, Visingsö 9.12 och 1 ex Feskarns Visingsö 16.12.

Kungsfiskare 1 ex Vidablick 1.11 och 14.11, 1 ex Sannaravinen 1.11, 1-2 ex Racksjön 1.11-18.12, 1 ex Stensjön 18.11 och 1 ex Järnvägsbron vid Stråken, Mullsjö 13.12 och 17.12.

Tretåig hackspett 1 ex Ryfors gammelskog, Mullsjö 1.11-12.12.

Taltrast 1 ex Lyckås Landsjön 13.12.

Skäggmes upp till 8 ex har setts i vasarna vid Landsjön 1.11-13.12.

Steglits (dec) 3 ex Bosebygd Mullsjö 5.12, 2 ex Tunnerstad visingsö 7.12, 5 ex Örtagården Visingsö 11.12, 2 ex Drättinge Landsjön 13.12, 45 ex Lilla Lyckås Landsjön 19.12 och 1 ex Ed Visingsö 19.12.

Vinterhämpling 30 ex Norra udden Visingsö 9.12, 15 ex Torp Visingsö 12.12, 15 ex Norra udden Visingsö 14.12, 15 ex Ed Visingsö 15.12, 15 ex Feskarns Visingsö 16.12, 4 ex Norra udden Visingsö 16.12 och 15 ex Flygfältet Visingsö 19.12.

Brunsiska totalt har 21 ex ringmärkts 1-15.11.

Bändelkorsnäbb 1 ex Tunnersta Visingsö 5.11 och 2 ex passerade förbi Hälltorpskullen 21.11.

Snösparv 2 ex Borgaviken Visingsö 8.12, 30 ex Flygfältet Visingsö 9.12 och 2 ex Norra udden Visingsö 14.12, 5 ex Erstadkärr 19.12.

Sävsparr 1 ex Erstadkärr Visingsö 19.12 och 1 ex Dungen Landsjön 20.12.

*Viggas har setts på flera platser under hela hösten.
Foto: Jan Blomqvist*

Artskyddet måste bli bättre i Sverige

Det bör utredas om Sverige ska införa ett system med skadestånd likt det Finland har för att minska artskyddsbrotten i landet. Det sägs i en omfattande rapport från Jordbruksverket till regeringen. Jordbruksverket vill även att det övervägs ett förbud mot innehav av äggsamlingar. Dessutom måste olika myndigheter samarbeta bättre med varandra för att vi ska komma åt den brottslighet som finns inom detta område.

– Men utan ekonomiska prioriteringar kommer det att ta tid innan det blir det lyft som vi från ideella sidan har önskat, säger Thomas Birkö som arbetat mycket med artskyddsbrott för det svenska fågelskyddet.

När ett artskyddsbrott begås finns det i regel inte något tydligt brottsoffer som kan anmäla brottet. Därför måste brottet upptäckas genom aktiva åtgärder som kontroll, tillsyn och spaning, sägs det i Jordbruksverkets beskrivning. Verket ser också en gemensam nationell ambitionsnivå för myndigheter som den enskilt viktigaste frågan för ett förstärkt arbete mot artskyddsbrott. Även kunskapsnivån måste höjas rent allmänt.

– De lagändringar som nämns i Jordbruksverkets rapport gällande tillstånd för äggsamlingar, förtydliganden i artskyddsförordningen och ett ersättningssystem för skador ser lovande ut, säger Thomas Birkö, ordförande i Ångermanlands Ornitologiska Förening och tidigare ledamot i SOF-BirdLifes styrelse. – Men avgörande är att ekonomiska medel måste tillsättas för att nå de mål som Jordbruksverket satt upp.

SOF BirdLife har i ett par år arbetat för att det måste bli illegalt att inneha äggsamlingar. De äggsamlare som avslöjats på senare år har satt i system att omdatera äggen i samlingarna för att det ska se ut som att de samlades in innan det blev förbjudet. Detta innebär ett allvarligt kryphål som måste täppas till. Föreningen har också drivit att vi måste införa ett skadeståndssystem likt det i Finland för att ge den biologiska mångfalden ett tydligt ekonomiskt värde.

Från SOF:s hemsida

Årsmöteskallelse

Härmed kallas DU till årsmöte med Jönköpings Fågelklubb på Hovslätts Hembygdsgård söndagen den 13 mars kl. 16.00

Sedvanliga årsmötesförhandlingar.

Efter årsmötet kommer Juhani Vourinen från Norrköping att berätta om "Kungsfiskaren - en flygande juvel eller en ful fisk!"

Semletårta med kaffe/te kommer som vanligt att serveras.

Varmt välkomna!